

Utvidet Medvirkningsprogram

Rådhuskvartalet områderegulering

BERGEN
KOMMUNE

12.06.2024
Bergenshus, GNR 166 BNR. 658 m.fl
Rådhuskvartalet områderegulering
Arealplan-ID 65620000

*Forsidebildet og bildet over: «Representasjon (for folk og de som representerer dem)», kunstverk av Toril Johannessen, som henger ved Rådhusets hovedinnganger.
Fotograf: Christine Hvidsten*

Innhold

1	Bakgrunn	5
1.2	Alle inviteres til formell høring og informasjonsmøter	5
1.3	Klosterhageerklæringen	6
1.4	Bergen er menneskerettighetsby	6
1.5	Oppstartssaken	7
1.5.1	Et kommunalt, politisk hovedkvarter som en integrert del av bykjernen	8
1.5.2	En oversiktlig, sikker og funksjonell organisering av historiske og nye bygg	9
1.5.3	Åpenhet og høy kvalitet i representative bygg og byrom for et aktivt byliv	10
1.6	Bergensernes demokratiarena	11
1.7	Behov for “mermedvirkning”	12
1.8	Medvirkning+ i Rådhuskvartalet	12
1.9	Tema for innspill	13
1.10	Medvirkningsmaterieell	13
2	Hvordan nå hvem?	14
2.1	Formell høringsprosess med brev, møter og kontordager	15
2.2	Særlig viktige grupper	16
2.2.1	Barn og unge	16
2.2.2	Eldre og mennesker med funksjonsvariasjon	18
2.2.3	Kjønn/sekseuell orientering	19
2.2.4	Religion, kultur, bakgrunn	20
2.2.5	Våre folkevalgte	21
2.2.6	Kommunefamilien og fagforeningene	21
2.2.7	Kulturminneinteressene	21
2.2.8	Fagmiljøet forøvrig	21
2.2.9	Næringsliv og naboer	21
2.2.10	Brukere av byrom i Bergen	21
2.3	Fagetaten søker samarbeid	22
3	Program for medvirkning i høringsperioden	23

Bilde: Rådhuset sett fra Festplassen. Eksempel på innbyggere vi ønsker skal engasjere seg i utviklingen av Rådhuskvartalet, og bli aktive brukere av kvartalet i fremtiden. Fotograf: Christine Hvidsten

Bilde: Kim Frieles plass med fotoutstilling, mai 2024. Fotograf: Christine Hvidsten

1 Bakgrunn

1.1. Lovens krav til medvirkning

Plan og bygningslovens kapittel 5 gjelder medvirkning. I §5-1 heter det «*Enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for medvirkning. Kommunen skal påse at dette er oppfylt i planprosesser som utføres av andre offentlige organer eller private.*»

Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte. Her nevnes barn og unge som en særlig viktig målgruppe å lytte til.

1.2 Alle inviteres til formell høring og informasjonsmøter

Når planer kunngjøres og høres, bruker forslagsstiller adresselister med viktige aktører og naboer til planområdet. I dette tilfellet vil alle offentlige etater og frivillige organisasjoner som finnes på disse listene inviteres til å gi sine innspill, selv om det ikke er opplagt at de vil oppleve det som relevant.

Fagetaten utarbeider planmaterieell og arrangerer dialogprosesser for å vise hva planarbeidet kan bety for folk. Det må også kunngjøres bredt på flere kanaler enn kommunetorget og ved brev til organisasjoner og direkte berørte. Skal vi være sikre på å nå alle, må vi gjøre noe som vekker såpass stor oppsikt at det blir omtalt i media. En kjempe-postkasse til å motta skriftlige innspill, sentralt lokalisert i Rådhuskvartalet og flere steder i kommunen, merket med en QR-kode til en digital innspillsside, kan være en måte å gjøre det på.

Bilde: Fra pressekonferansen 30.10.2023, der Byrådet Meyer konstitueres.
Fotograf: Andrew M.S. Buller

1.3 Klosterhageerklæringen

I det politiske grunnlaget for byrådet heter det:

«Byrådet ønsker at alle innbyggerne i Bergen skal føle seg inkludert og respektert. Alle skal føle seg velkommen og hjemme i Bergen, uavhengig av kjønn, seksuell orientering, etnisitet, religion eller bakgrunn. Veien til inkludering går gjennom språk, aktivitet, utdanning og arbeid og byrådet ønsker at så mange som mulig skal kunne leve gode liv med muligheter til å utfolde seg.»

Videre legger Klosterhageerklæringen stor vekt på frivillighet.

1.4 Bergen er menneskerettighetsby

Under behandling av «Bergen i verden – internasjonal strategi for Bergen kommune» i sak 173/10 i møte 20. juni 2018 vedtok bystyret:

«Bystyret ber byrådet starte opp arbeidet for å sikre arbeidet med at Bergen blir en menneskerettighetsby»

Bilde: Den fysiske modellen av Rådhuskvartalet som ble presentert med utstillingen til oppstartssaken, og som skal brukes videre i medvirkningsarbeidet.

Fotograf: Stein Furru

1.5 Oppstartssaken

I dette kapitlet gjennomgår vi målsettinger fra oppstartssaken (byrådssak 1202/19 i møte 27.6.2019), og kommenterer hva målsettingene betyr. I alle reguleringsprosesser er det vanlig prosedyre å annonsere, tilskrive og dele sakspapirene med alle berørte parter og allmenheten. Dette skal skje både ved oppstart, og når planforslag foreligger. Slik får naboer og ulike interessegrupper mulighet til å gi innspill eller reagere. Den enkeltes motivasjon vil variere avhengig av reguleringsforslagenes konsekvenser og hvordan den enkelte blir berørt. Det er ikke uvanlig at det er vanskelig å vekke engasjement tidlig i planprosessen før problemstillingene er klarlagt og presentert på en lettfattelig måte. Vi forventer sterkt engasjement med flere synspunkter og reaksjoner når et konkret forslag til utforming av kvartalet presenteres.

I oppstartssaken er det beskrevet slik:

«Planarbeidet vil primært være rettet mot å gi grunnlag for en åpen, offentlig diskusjon om programmering, utførelse og kvalitet på kommunens viktigste fellesanlegg.»

Det foreslås derfor at det legges arbeid i å visualisere alternativene gjennom 3D-illustrasjoner og en fysisk modell av bygg og byrom, og om mulig invitere til bredere idétilfang gjennom studentoppgaver og utstilling.»

Bilde: Illustrasjon som viser Kim Frieles plass, Råduset, Manufakturhuset og ny foajé. Den viser et universelt utformet byrom med enkel tilkomst til holdeplass for Bybanen, Byparken og gatenettet. Plassen skal romme lek, kunst, opphold og demonstrasjoner.

1.5.1 Et kommunalt, politisk hovedkvarter som en integrert del av bykjernen

Området som helhet må fremstå med et tydelig uttrykk for lokale politiske prosesser og kommunal ledelse.

«Utforming av bygg og byrom, må formidle forståelse for hvordan politiske prosesser foregår, hvilke fora og forsamlinger som gjør beslutninger, og hvor de finner sted.»

Bygg og byrom bør formidle innsikt, informasjon og invitasjon til demokratisk deltakelse.

«Kvartalets rom for publikum både inne og ute, må utformes slik at de gir god tilgang til informasjon om aktuelle politiske problemstillinger og pågående saker. Det må legges vekt på oversiktlig organisering av publikumsarealene og tilstrekkelige arealer, utstillingsmuligheter og digitale løsninger. Det må også tilrettelegges for utendørs politisk deltakelse i byrommene med tilstrekkelig areal og solid utforming som vil tåle store forsamlinger.»

Området må åpnes og inngå som en naturlig del av bylivet til hverdag og fest, integrert i bystrukturen og bevegelsesmønsteret.

«Kvartalets rom for publikum både inne og ute må være godt koblet til gangstrukturen, sykkeltraseene og venteplassene for kollektivtrafikken slik at terskelen for informasjon blir lav. Kvartalets sentrale plassering i bybildet og hverdagslivet kan utnyttes fullt ut gjennom direkte fysisk henvendelse til forbipasserende.»

1.5.2 En oversiktlig, sikker og funksjonell organisering av historiske og nye bygg

Potensialet i historiske bygg og planer, samt mulige nye bygg og byrom, må analyseres for å gi en god funksjonell og arealeffektiv organisering av hovedkvarteret.

«Mange av de historiske byggene i kvartalet har vært bygget for formål der kontakt med publikum på gaten ikke har vært viktig. (fengsel, bolig). Det blir derfor særlig viktig å sikre at nye bygg og byromsvegger prioriteres for utadvendt åpenhet som kan kommunisere med og invitere forbipasserende inn. Det kan være kulturhistoriske grunner til at bruken av eksisterende bygg kan fortsette som relativt interne kontor og møteaktiviteter, dersom de nye byggene sikrer tilstrekkelig åpenhet mot publikum.»

Det må utredes om endringer i bygningsmassen, tilbygg eller nybygg, kan gi universell tilgjengelighet og bedre bruk.

«Det er et overordnet mål at hele kvartalet kan ha full tilgjengelighet for alle, spesielt med tanke på at ansatte og politikere skal ha arbeidsplass og deltakelse i alle interne fora. I noen grad bør også kvartalet kunne gi tilkomst for besøkende av alle kategorier.»

Det må skapes en lettfattelig og oversiktlig intern sammenkobling mellom byggene i kvartalet, og samtidig ivareta tilstrekkelig sikkerhet og beredskap.

«Kvartalets interne organisering må kunne oppleves logisk og enkelt for ansatte og politikere, samtidig som de utadrettede rom og arealer har klar sammenheng for publikum. Nødvendig sikkerhet og beredskap bør kunne etableres gjennom skjermingsegenskapene i eksisterende bygg, samtidig som behovet for nye hindringer bør utformes som inviterende bruksobjekt med høy kvalitet, uten å fremstå som forsvarsverk. »

Det bør vurderes om nye gangforbindelser over, under eller på gatenivå kan bedre organiseringen.

«I tråd med etablerte byplanprinsipper for Bergen sentrum, bør nødvendige interne kommunikasjonslinjer i kvartalet ikke redusere kvaliteten i byrommene eller unødig markere skillet mellom det interne og publikumsrettede. Kvartalets mange frittstående bygg tilsier at det må etableres digitale låsesystemer for å håndtere full intern tilgjengelighet og samtidig ivareta nødvendig imøtekommenhet for besøkende. Med Rådhuskvartalets mange spredte innganger forutsettes det at publikumtilkomst og mottakelse må markeres tydelig og være godt eksponert fra alle retninger i sentrum.»

*Bilde: Studenter som sitter på benk i solen på Kim Friels plass etter de har hentet hentet gavekort for studenter på Innbyggjerservice.
Fotograf : Nina Blågestad*

Bilde: Rådhuskvartalet sett fra Vågsallmenningen, der vi ser Rådstuen, Hagerupsgården, Det gamle tinghuset og Rådhuset. Fotograf: Christine Hvidsten

1.5.3 Åpenhet og høy kvalitet i representative bygg og byrom for et aktivt byliv

En lang historie som administrasjonssentrum har gitt kvartalet verdifulle kulturminner i bygg og byromssammenhenger, som viser tidsdybde og samfunnsutvikling. Dette er verdier som bør synliggjøres i bygg og byrom.

«Kvartalets historiske tidsdybde og bygningsutforming av høy verdi, gir en enestående rik og mangfoldig identitet, men medfører en stor utfordring for de nye tilføyelsene som må bidra til å samle alt til en helhetlig opplevelse.»

Områdets byrom og bebyggelse må kunne nyttes til åpne møter, ute og inne.

«Programmeringen av publikumsrettede rom inne og byrommenes utforming ute, må sikre tilstrekkelig størrelse og robusthet for å ta imot engasjerte bergensere og andre meningsberettigede.»

Kvartalet må være naturlig arena for bysamfunnets representative og formelle tilstelninger.

«Med kvartalets sentrale plassering i bysentrum bør det kunne tjene som seremoniplass for internasjonale, nasjonale og byinterne begivenheter. Av plasshensyn må byens store samlinger fortsatt finne sted i Håkonshallen og Grieghallen.»

Arealene i bygg og plasser må tilrettelegges for viktige presentasjoner og mønstringer.

«Foruten å være arena for borgernes demokratiske deltakelse, krever utvikling av felles stolthet og eierskap til kvartalet, at det har plass til fremvisning av bergensernes prestasjoner, interesser og evner. Utstilling og visninger av lokale bragder og samfunnsaktivitet fra interessegrupper og bydeler, er med å styrke anseelse og identitet og skape et variert grunnlag for å oppsøke kvartalet.»

Målet må være at bergensere vil oppleve stolthet og tilhørighet til kvartalet.

Bilde: Illustrasjon/fotomontasje som viser et stort offentlig innendørs byrom og eksempler på hva en demokratiarena kan romme; amfi, hverdags-oppford, utstillinger, bymodell, pressekonferanser og møter.

1.6 Bergensernes demokratiarena

I målsettingene for utvikling av Rådhuskvartalet, er det forutsatt at dette skal bli bergensernes demokrati-arena med stor vekt på at formgivningen ute og inne, både arealmessig og funksjonelt skal være lagt til rette for borgernes deltakelse og mulighet for markering og presentasjon. En viktig del av planarbeidet er å beskrive og definere dette, og det er antatt at dette må gjøres som en kombinasjon av faglig arbeid og allmenhetens deltakelse. Byrådet har presisert at det i planprosessen må legges særlig vekt på å invitere til medvirkning, og har formulert som eget vedtakspunkt i oppstartsaken:

«2. Som del av planarbeidet skal det utarbeides et utvidet program for medvirkning i planprosessen.»

I saksfremstilling er dette beskrevet slik:

«Byråden ønsker ellers å påpeke viktigheten av en bred medvirkning og åpen debatt. Med en bred medvirkning og åpent sinn vil en trolig få fram mange gode løsninger som både er nyskapende, samtidig som de inkluderer hensynet til gamle strukturer og strøkskarakter, ser området i forhold til byen og andre byrom og tar vare på kvalitetene som finnes allerede.»

«Når det kommer til organisering og medvirkning er byråden svært opptatt av at det legges opp til at flest mulig får delta, og det er ønskelig at det legges opp til en medvirkning langt ut over plan- og bygningslovens krav. Byråden ønsker derfor at det utarbeides et utvidet program for medvirkning i planprosessen. Her kan en dra veksler på metodene som ble brukt under høring av ny KPA, samt erfaringer fra andre byer som f.eks. åpent kontor, kontordag i bydelene, intervju, spørreskjema, tegnekonkurranser, interaktive kart osv. Byråden ønsker at et slikt opplegg for medvirkning også har et særlig fokus på involvering av barn og unge.»

Bilder: Illustrasjon/fotomontasje som viser trim for eldre, opphold, lek og demonstrasjon på Kim Frieles plass. Eksempler på aktiviteter det må legges til rette for i Rådhuskvartalet.

1.7 Behov for “mermedvirkning”

De lovpålagte kravene til medvirkning i planprosessen ansees utilstrekkelige for denne planen. Det har sammenheng med planens betydning for Bergen og Bergenserne. Det betyr både større innsats på tradisjonell medvirkning som møter, illustrasjoner og dialog, men også utradisjonelle teknikker for å nå grupper som i liten grad forholder seg til møter og kunngjøringer fra kommunen.

1.8 Medvirkning+ i Rådhuskvartalet

Fagetaten har søkt midler i en fylkeskommunal støtteordning for bærekraftige tettsteder. Ordningen har tildeling i september og dersom vi er så heldige å få tilslaget, vil medvirkningsbudsjettet kunne økes med 1 mill. kr og gi rom for en dedikert ressurs til gjennomføring av medvirkningsaktiviteter, stunts og midlertidigheter i kvartalet. I tillegg til kulturaktiviteter rettet mot barn og unge i og rundt kvartalet i regi av Barnas kulturhus og avdeling for bydekkende kulturaktivitet.

"From void to Volume", MUF (2006)

"Dialogue as form", Raumlabor (2019)

"Fountain house", Raumlabor (2017)

"Kopf Kino", Studio On/Off (2020)

"Der ESSENtisch", ConstructLAB (2017)

"Via Val Lagarina", WAU Milano (2020)

Bilder: Eksempler på midlertidig design- og arkitekturverksted i byrom, som en form for medvirkning

1.9 Tema for innspill

Viktige tema i planarbeidet som fagetaten ser at det er behov for innspill på: Balansen mellom universell utforming, byutvikling og kulturminnehensyn.

- Samspill mellom nye og gamle bygg
- Hvordan tilrettelegge for aktivitet for alle i bygg og byrom?
- Hvordan tilrettelegge for demokrati og menneskerettigheter?
- Hvordan tilrettelegge for flerbruk og sambruk?

1.10 Medvirkningsmaterieill

For å betjene medvirkningsprosessen utarbeides

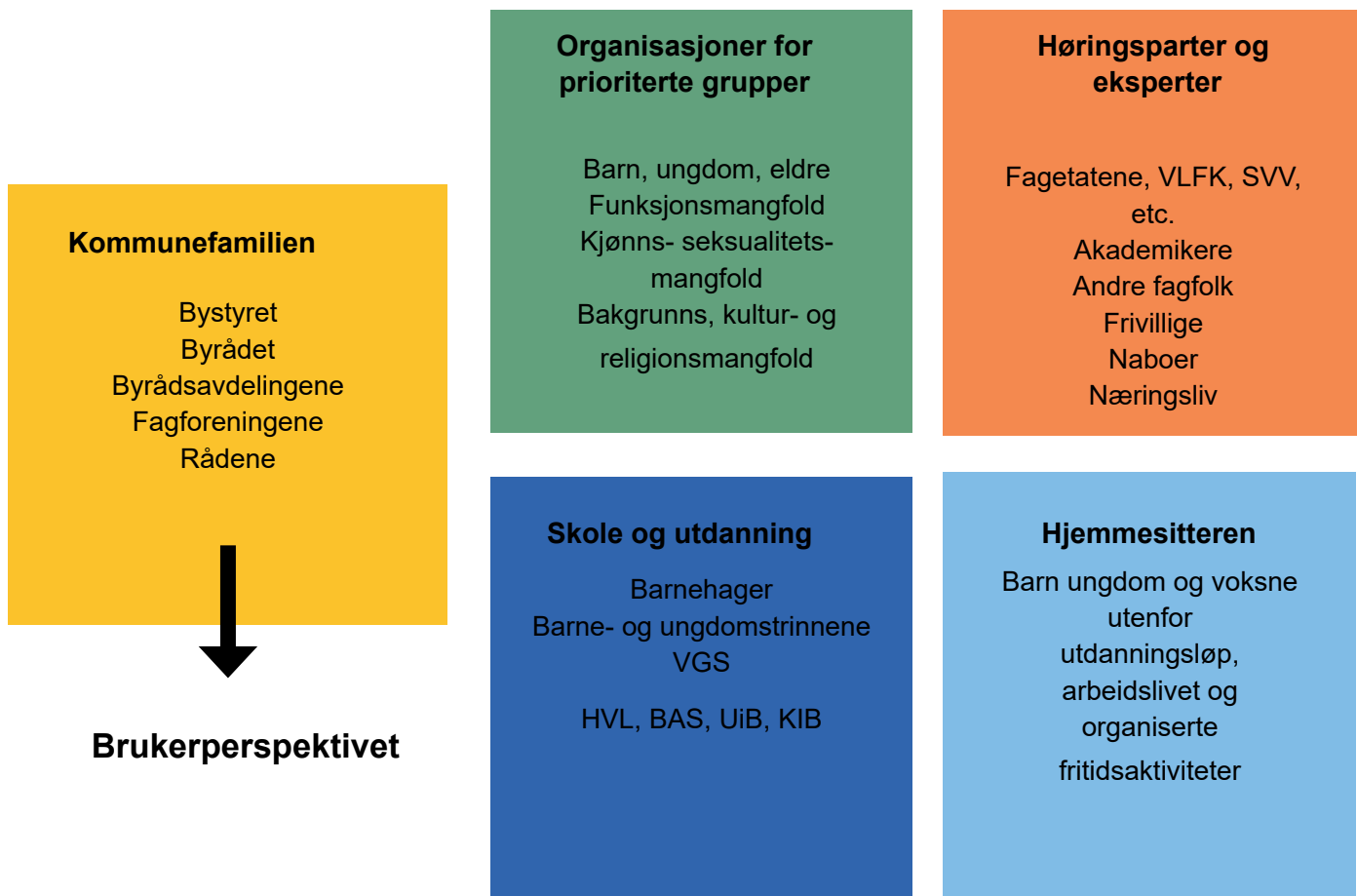
- Fysisk modell
- Digital 3 D modell
- Kartfortelling
- Nettside
- Utstilling
- Film

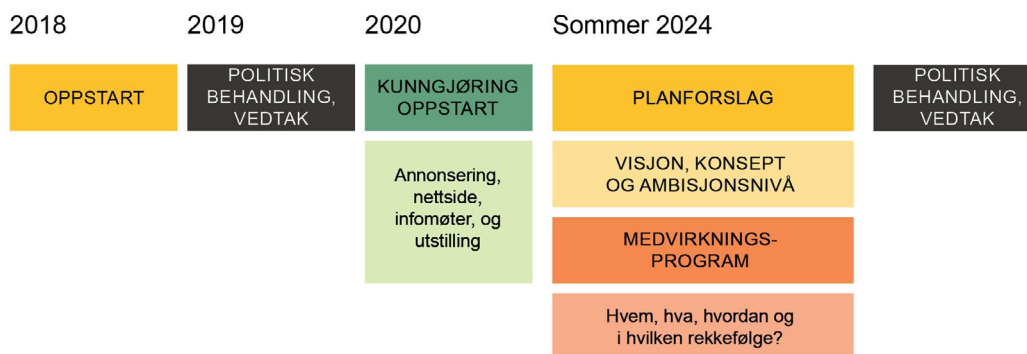

Bilde: Seniordans på Danckert Krohn. Instruktør Berit Nybø.
Fotograf: Nina Blågestad

2 Hvordan nå hvem?

På bakgrunn av ambisjonene for planarbeidet og medvirkningen, beskrives videre hvordan vi kan komme i kontakt med særlig viktige grupper og få deres innspill til planarbeidet og programmeringen av Rådhuskvartalet.

Høsten 2024

Høsten 2025?

2.1 Formell høringsprosess med brev, møter og kontordager

Høring på planforslaget kunngjøres med brev til offentlige etater, naboer og frivillige organisasjoner og annonse på kommunetorget. I kunngjøringsbrevet kan det også inviteres til informasjonsmøter, kontordager og verksteder. Høringsfristen er normalt 6 uker etter kunngjøring. I dette tilfellet anbefales det å ha minst 4 måneders høringsfrist fordi det er ønskelig med særlig omfattende medvirkning.

Bilder, 3 stk: 1. Barn som leker i tau i Åpen hall, 2. Medvirkning på ungdomsskole i regi av områdesatsingen Loddefjord og PBE. 3. Skatere i aktivitet på Gulatings plass.

2.2 Særlig viktige grupper

PBL pekte på barn og unge som særlig viktige grupper. I forhold til tilgjengelighet er eldre og mennesker med funksjonsvariasjon også viktige. Det politiske grunnlaget for byrådet peker på kjønn/ seksuell orientering, etnisitet, religion eller bakgrunn. I lys av erklæringens fokus på frivillighet, er alle frivillige organisasjoner også viktige å nå. Ellers er alle byrådsavdelinger og fagforeninger viktige fordi de er brukere av Rådhuskvartalet både i dag og i fremtidig situasjon.

2.2.1 Barn og unge

Som formelt ansvarlig for skolene og barnehagene, er det ryddig å spørre om Bergens skoler og barnehager har behov for tilgang til bygninger eller byrom i Rådhuskvartalet. Trengs rom som kan brukes for demokratiundervisning? Har barnehager fra andre bydeler behov for et tørt rom å spise matpakke og gå på toalettet når de er på bytur? Hvilket potensial ser byrådsavdelingen for oppvekst i Manufakturallmenningen, luftgårdene til fengselet og Kim Frieles plass?

Bilde: Illustrasjon som viser mulighet for forskjellig type lek i luftegårdene til Det gamle kretsfengselet.

Samarbeid med barnehager er aktuelt.

- Her kan man både tenke seg et samarbeid med det pedagogiske personalet om et opplegg i kvartalet – f.eks. Det gamle kretsfengselet eller der Manufaktur-allmenningen skal komme. Der barna kan få si noe om hva de savner av funksjoner/ opplevelser.
- Enten i tillegg til eller i stedet for, kan vi invitere barnefamilier til helgearrangement i kvartalet.
- Byrådsavdeling for næring, kultur og idrett arrangerer en spørreundersøkelse som kalles "barnefamiliepanelet" og har derfor kjennskap til barnefamilienes bruk av kulturtilbud og preferanser.

Det kan være aktuelt å gjennomføre "barnetråkk".

Dersom vi får tildelt finansiering i den fylkeskommunale støtteordningen som ble omtalt i kap 1.8., vil vi med hjelp fra Barnas kulturhus og avdeling for bydekkende kulturaktivitet, få utviklet undervisningsopplegg knyttet til kvartalet for småskolen og barnehagene. Her vil drama bli brukt som metode.

Ungdomsrådet gir innspill til politikerne til saker som skal behandles av byrådet eller bystyret. Medlemmene i rådet er 13-19 år. Rådet er en opplagt arena for å nå ungdom. I tillegg har fagetaten dialog med Røde kors om samarbeid.

Også ungdomsskoler og videre gående skoler er aktuelle samarbeidspartnere.

*Bilde: Kommunalt råd for personer med funksjonsvariasjon.
Fotograf: Vibeke Blich*

2.2.2 Eldre og mennesker med funksjonsvariasjon

Eldre og mennesker med funksjonsvariasjon har naturligvis svært ulike behov både hver for seg og innbyrdes. Disse gruppene omtales likevel samlet fordi hensynet til tilgjengelighet for alle og universell utforming er viktig for dem. Kombinasjon av befaring og møter regnes å være tilstrekkelig for å få dialog med disse interessentene.

Eldrerådet er et kommunalt rådgivende organ i saker som gjelder de eldres levekår, blant annet tilkomst, tilgjengelighet, uteareal og lokalisering av servicefunksjoner. Medlemmene oppnevnes for en valgperiode av gangen.

Aktuelle aktører:

- Bergen pensjonistforening
- Besteforeldrenes klimaaksjon
- Danckert Krohn kulturhus
- Senioruniversitetet

Kommunalt råd for personer med funksjonsnedsettelse er et rådgivende organ slik som eldrerådet. Rådet behandler spørsmål som angår personer med funksjonsnedsettelse og deres levekår, bl.a. tilkomst, tilgjengelighet, uteareal og lokalisering av servicefunksjoner.

Organisasjoner:

- Funksjonshemmedes fellesorganisasjon
- Norges Handikapforbund
- Blindeforbundet

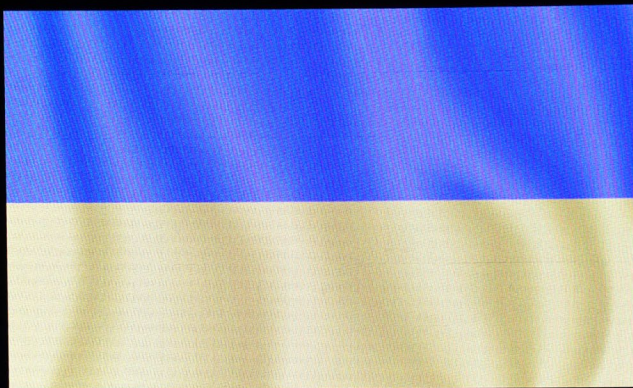

*Bilde: Fra Pride-paraden under Regnbuedagene i 2019.
Fotograf: Nina Blågestad*

2.2.3 Kjønn/sexuell orientering

Her er det flere organisasjoner som kan inviteres til møte om planarbeidet:

- Skeiv ungdom er Norges største skeive organisasjon for ungdom for alle under 30 år.
- FRI Vestland– foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold er “voksen organisasjonen” til Skeiv ungdom.
- Salam er en frivillig organisasjon som fremmer trygt miljø for lesbiske, homofile, bifile, transpersoner m.m. som har muslimsk bakgrunn.
- Skeiv verden Vest tilbyr møteplasser for skeive med minoritetsbakgrunn
- PKI – Pasientorganisasjonen for kjønnsinkongruens
- Skeivt Kristent nettverk
- Skeive Studenter Bergen
- Bergen Pride 1. juni

Bilder: Velkomstarrangement for ukrainske flyktninger i Grieghallen 20. april 2022, forestilling med Fargespill. Fotograf: Birgit Kårbø

2.2.4 Religion, kultur, bakgrunn

Organisasjoner som kan være aktuelle å høre:

- FN sambandet
- Raftostiftelsen
- Redd Barna vest
- Bergen Røde kors
- Bergen internasjonale kultursenter
- Det felles innvanderråd i Hordaland
- Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet - IMDi
- Papillon Bergen – jobber for inkludering og mot negativ sosial kontroll
- Fargespill
- Kirkens bymisjon
- Huset Bergen
- Amnesty

Arrangere felles, åpent møte hvor disse organisasjonene inviteres spesielt.

2.2.5 Våre folkevalgte

Innbyggere med politiske verv er brukere av demokratiarenaen. Disse kan nåes f.eks. med informasjonsmøte med mulighet til å gi innspill direkte og eventuelt med en oppfølgende spørreundersøkelse. Bystyrets kontor må involveres i planleggingen av dette.

2.2.6 Kommunefamilien og fagforeningene

Alle byrådsavdelinger må vurdere hvilke behov de har for funksjoner og arealer i Rådhuskvartalet. Planarbeidet representerer en sjelden mulighet til å forbedre innbyggerdialogen. Et innledende møte med kommunaldirektørene hvor videre dialog/samarbeid avtales vil være fruktbart. De ansattes fagforeninger kan være de ansattes stemme i høringsprosessen.

2.2.7 Kulturminneinteressene

Her har vi både kulturminneforvaltningen representert ved:

Byantikvaren,
Fylkeskonservatoren,
Riksantikvaren,

og interesseorganisasjoner.

For disse aktørene er det tradisjonell møteaktivitet et godt verktøy.

2.2.8 Fagmiljøet forøvrig

Fagmiljøet er naturligvis en viktig arena for å få innspill til planarbeidet. Fagmiljøet nåes både gjennom sine organisasjoner og etater. Det vil bli arrangert møter og invitert bredt til å gi innspill.

2.2.9 Næringsliv og naboer

Næringslivet kan nåes gjennom Bergen sentrum AS og Bergen Næringsråd. Naboer nåes med «tradisjonell medvirkning» enten ved åpen kontordag eller nabomøte.

2.2.10 Brukere av byrom i Bergen

Det er ønskelig å få mer kunnskap om byromsbruk i og nær Rådhuskvartalet. Dersom det lar seg finansiere, ønsker vi å engasjere en antropologistudent på sommerjobb med feltarbeid på byromsbrukere i og nær Rådhuskvartalet. Skaterne foran Gulatting er eksempel på en slik gruppe.

2.3 Fagetaten søker samarbeid

Det som gjør Rådhuskvartalet ulikt andre reguleringsaker er at anlegget og område skal inneholde byens mest offentlige areal, som representativ arena for lokaldemokratiet der bergenserne har tilgang, eierforhold og stolthet. Derfor må anlegget også være plattform for markering av saker og prestasjoner, og manifestasjoner av felleskapet i byen. Selv om vi har stadig bedre digitale kommunikasjonskanaler der bilder, filmer og kartillustrasjoner gir mer forståelig og presis informasjon, er det nødvendig å etablere et fysisk samlingssted som alternativ og supplement. Rådhuskvartalets sentrale plassering i bybildet og til ganglinjene mellom kollektivsystemene og byens samlingsplasser, gjør det særs godt egnet for å kunne tilby åpne og inviterende rom for gjensidig informasjon. Kvartalet kan utformes med lav terskel for gjennomgang, korttidsopphold, pause, drop-in og uforutsette opplevelser, eller avtalte møter.

Det er viktig at disse fellesfunksjonene blir definert og programmert, med areal og kvalitative krav, i full bredde fra alle lag i bysamfunnet. Programmet må være langsiktig, ambisiøst og åpent for fremtidige behov. En slik fleksibel programmering vil også kreve faglige innspill og illustrasjoner.

Det foreslås at programmeringen konsentreres om det innholdsmessige i bygg og byrom, hvilke aktiviteter som må finne plass i kvartalet, og illustrasjoner og eksempler på hvordan dette skjer andre steder. For å konkretisere arealbehov, kommunikasjonskanaler, nødvendige sammenhenger, integrerte aktiviteter som kan skape livlig samvær og attraktiv meningsutveksling vil det være aktuelt å invitere bredt. Foruten faglig kompetanse fra universitets og høyskolemiljø, profesjonelle innspill fra fagmiljø, vil bistand det og må gi plass til det inviteres bredt med mange aktører, fra universitet, høyskoler, og videregående skoler.

Rådhuskvartalets funksjon som bergensernes felles lokale hovedkvarter og demokratiske arena for politisk styring, innebærer at hele kvartalet må fremstå som et tydelig og fast sted for flersidig kommunikasjon og deltakelse.

Det innebærer at **medvirkning** ikke bare er et mål i planprosessen, men først og fremst er en **varig funksjon** i det fremtidige Rådhuskvartalet.

En viktig del av planprosessen må bli å programmere ambisjoner og vilkår for bergensernes tilgang og eierskap til bygninger og byrom.

Mange av eksemplene på «mermedvirkning», krever innsats fra flere enn fagetaten. I dialog med aktuelle samarbeidsparter, vil fagetaten informere om hva som er tema for planarbeidet, hva man trenger tilbakemelding på og hvilke grupper en er særlig opptatt av. Samtidig trenger man informasjon om hva samarbeidspartene trenger av oss for å kunne bidra både av praktisk tilrettelegging, finansielt og i forhold til planlegging og koordinering. Utstrakt «mermedvirkning» er ressurskrevende både arbeidsmessig og finansielt. Foreløpig har vi søkt finansiell støtte hos fylkeskommunen. Dersom det dukker opp flere ordninger som kan være relevante, vil fagetaten vurdere å søke.

3 Program for medvirkning i høringsperioden

Tabellen under inneholder de konkrete aktivitetene som skal gjennomføres.

Aktivitet	Ansvar
Kunngjøring av planforslag på kommunetorget	PBE Kommunikasjon
Kunngjøring til berørte parter i brev med informasjon om møter og andre arrangement i medvirkningsprosessen.	PBE, Byplan
Brev om møte til prioriterte grupper	PBE, Byplan
Informasjonsmøter	PBE, Byplan med Kommunikasjon
Info på Bergen kommune sin nettside og enkel digital løsning for å gi innspill	PBE Kommunikasjon
Utstilling og film produseres til bruk i medvirkningsprosessen	PBE, Byplan med Kommunikasjon
Prosess i Bergen kommune i forhold til arealbehov / programmering for ønsket publikumseksposering og demokratisk hovedkvarter	PBE i dialog med øvrige byrådsavdelinger og Bystyrets kontor
Kontordager	PBE
Temamøter/befaring/workshops	PBE
- Frivilligheten	
- Organisasjoner for prioriterte grupper	PBE i samarbeid med interne og eksterne aktører, bl.a. utdanningsinstitusjoner på alle nivå.
- Organisasjoner for menneskerettigheter	
- Kulturminneforvaltningen	
- Rådene	
- Naboer	
- Næringsliv	
- Annet?	
Stunts og testing av program/løsninger i 1:1 i kvartalet	

I senere faser av prosjektet med mer konkret planlegging, skal medvirkning også vektlegges tungt. De gruppene som er mest utfordrende å nå i tidlig fase, ansees det som lettere å nå i videre arbeid når arbeidet blir enda mer konkret.

BERGEN
KOMMUNE